

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע"נ

ברוך דוב ז"ל בן יבלחט"א משה חיים ווידרא נ"י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ"ל

מראה מקומות רשפי אש

לע"נ מרים שיינדל צה יבלחט"א אפרים שמעון סינאוויץ

LAKEWOODDAFYOMI.COM

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

א) מעט י"ט, צ"י ע"י ה"ס
לעיל כו: ד"ה דרשה,
ג) ע"י ח"ס לעיל כו: ד"ה
ואנא, ד) ע"י כתובות י"ח,
ה) ע"י לקמן דף צ"ג,
ו) תננית פ"ג ה"ט,
ז) דף לב ד"ה צ"ב,
ח) לקמן מג ע"א.

הגהות הג"א

[א] רש"י ד"ה דרברי
כו: ל"ב אלל מ"מ"ס פ"י
להיך וכן ל"ב ג"ס ד"ס:

תורה אור השלם

א) ואם לא קרוב אחיך
אלך, ולא יתעורר
ואתפחו אל תוך ביתך
ויהי עמך עד דרש
אחך אתו ויתשבחו לו:
(דברים כב, ב)

לעזר רש"י

אנשי מירא, פירוש
לעיל, להעמק.

ליקוטי רש"י

עד דרוש אחיך, וכי
תמלא לבבך שמתכו לו
קודם שדרכה אלל
דרשתי שלל יתא רמאי.
והשבותו לו, ומהאזני
השנה שלל יתא רמאי
כדי דמי ומתנע ממנו
מלכא אמרו כל דבר
שעושה ואוכל יתא רמאי
ושאני עושה ואוכל יתא
(דברים כב, ב) וסייחין.
צ"ל על פניו קרוב סיח
(רש"י כ"ב ע"ח):

הגהות וצינונים

א) בר"ף, כרא"ש
ובכ"י נוסף צ"ב יתו
(ובתלפזל: במשנה):
ב) בתוספתא ירידה
מודיע, וכו' ב"ה, ב"ה,
בר"ף, בפסקי ד"ד
ובכ"י: ג) י"א בר
דומא, מהר"ם (גליון).
ד) פ"י לפני הענינו
הוא רש"י, ע"פ
הג"ה מהר"ם (דק"ס):
ה) צ"ל אבן מושיע, וכן
להזין אבן המושיע
והג"ה בחכמת השניה,
וכ"ה בכתי"י של הג"ה
רש"י: ו) גירסת א"ר
שמואל:
ז) מהרש"ל מ"ז (גליון).
ח) ד"ב זה אין למחוק
ושיך לעיל ס"ע"א
(כרפ"י) שלפני מהרש"ל
דפס גם לעיל, והוא
מחק הפעם השניה,
דק"ס וע"ן מהר"ם
(ג'): ט) נמו' ובכ"י
יקדים: י) צ"ל הירש
ד"ה מיר"י: י"א גליון
שמואל: י"ב) א"ל צ"ל
במקצת כתי"י שלא יאכל
על לעגלים, אם ב'
וע"ן מ"ב לא יאכל
וכ"י (ע"י בכוס הישנות
על רש"י במתני'):
י"ג) גליון (באה"מ):

אבן מוען. מפרש בירושלמי^א כשם שהאבן אינה יכולה לימנות
כך אין יכולים להחלל על רוב עושה: **שם** דמיהו.
לקמן^ב גבי עסקא דרב ספרא אפרש גע"ה: **עד** כאן לא פליגי
אלא בנשתמש בהן. לאו דוקא נשתמש להם נשתמש לר"ע נמי

חייב בנשתמש בהן כיון דלדידיה אסור
להשתמש א"כ הוה שולח יד נפקדון
ואפילו החזיר אין צדק כלום דהא
ר"ע סבר כפרק המפקד (לקמן דף
נג): דבעינן דעמ צעלים אלל ודאי
נשתמש לאו דוקא כדפרישית אלל
צדק שמוש שמוטא להשתמש כאמר
לר"ע טרפון דלית ליה דמומח
להשתמש חייב בנשתמש דהנהו
הנהו דאי מיתרמי ליה זינא שקיל
לכו וצדק צבו הוה עליה שומר שזכ"ר^ג
ולר"ע דאסור להשתמש בהן פטור
אלל אם לא היה מומח להשתמש היה
פטור לכ"ע והיינו כרפ"ה:
והו

אבן מושיע היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם וכל
מי שמוציא אבדה נפנה לשם זה עומד ומכריז וזה עומד ונתן סימונין
ונוטלה וזו היא ששינוי^ד צאו וראו אם נמחת אבן המוען: **מתני'** דאמר
את האבדה ולא אמר סימניה לא יתן לו דהרמאי אע"פ שאמר סימניה
לא יתן לו^ה שנאמר^ו עד דרוש אחיך אותו עד שתדרוש את אחיך אם
רמאי הוא אם אינו רמאי: **גמ'** אחמר רב יהודה אמר אבידתא מכריז
ור"נ אמר גלימא מכריז רב יהודה אמר אבידתא מכריז דאי אמרת גלימא
מכריז חיישינן לרמאי ר"נ אמר גלימא מכריז לרמאי לא חיישינן דא"כ
אין לדבר סוף תנן אמר את האבדה ולא אמר את סימניה ה"ז לא יתן
לו אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז הא קמ"ל אע"פ דאמר גלימא כי
לא אמר סימנין לא מהדרין ליה אלא אי אמרת גלימא מכריז אמר
איהו גלימא ואמר איהו גלימא צריכא למימר כי לא אמר סימנין לא
מהדרין ליה אמר רב ספרא לעולם גלימא מכריז אמר איהו גלימא
ואמר איהו סימנין ומאי לא אמר את סימניה לא אמר סימנין מוכהקין
דידה: והרמאי אע"פ שאמר את סימניה ה"ז לא יתן לו: ת"ר בראשונה
כל מי שאבדה לו אבדה היה נתן סימנין ונוטלה משרבו הרמאי
התקינן שיהו אומרים לו צא והבא עדים דלאו רמאי את וטול כי הא
דאבדה דרב פפא אורכס ליה חמרא ואשכחיה אתא לקמיה דרבה בר
רב הונא אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את וטול אזל אייתי
סהדי אמר להו ידעיתון ביה דרמאי הוא אמרו ליה אין אמר להו אנא
רמאה אנא אמרו ליה אנן לאו רמאי את קאמרין אמר רבה בר רב
הונא "מסתברא לא מייתי איניש חובתא הנפשיה: **מתני'** כל דבר
שעושה ואוכל יעשה ויאלל ודבר שאין עושה ואוכל ימכר שנאמר
והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו מה יהא בדמים ר"ט אומר 'שתמש
בהן לפיכך אם אבדו צ"חייב באחריותן ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך
אם אבדו אין חייב באחריותן: **גמ'** ולעולם אמר רב נחמן אמר שמואל^ז
עד י"ב חדש תניא נמי הכי כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור
מטפל בהן עד י"ב חדש מכאן ואילך שם דמיהו ומניחן עגלים וסייחין
מטפל בהן שלשה חדשים מכאן ואילך שם דמיהו ומניחן אווזין ותרגולין
מטפל בהם שלשים יום מכאן ואילך שם דמיהו ובהמה גסה מטפל בהן שנים עשר חודש מכאן ואילך שם דמיהו
ומניחן עגלים וסייחין מטפל בהן ל' יום מכאן ואילך שם דמיהו ומניחן אווזין ותרגולין וכל דבר
שמיפולו מרובה משכרו מטפל בהן שלשה ימים מכאן ואילך שם דמיהו ומניחן עגלים וסייחין
אעגלים וסייחין אווזין ותרגולין אעגלים וסייחין ומניחן עגלים וסייחין לא קשיא "הא דרעיא
והא דפטומא אווזין ותרגולין אעגלים וסייחין לא קשיא "הא ברברבי הא בוטרי: ושאינו
עושה ואוכל: תנו רבנן והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו שלא יאכל עגל לעגלים וסיח לסייחין
אווזא לאוויזין ותרגול לתרגולין: מה יהא בדמים רבי טרפון אומר ישתמש וכו': עד כאן לא פליגי

אבן מושיע
היתה בירושלים
כל מי שאבדה לו
אבדה נפנה לשם
וכל מי שמוציא
אבדה נפנה לשם
זה עומד ומכריז
וזה עומד ונתן
סימונין ונוטלה
וזו היא ששינוי
צאו וראו אם
נמחת אבן המוען:
מתני' דאמר את
האבדה ולא אמר
סימניה לא יתן לו
דהרמאי אע"פ
שאמר סימניה
לא יתן לו שנאמר
עד דרוש אחיך
אותו עד שתדרוש
את אחיך אם רמאי
הוא אם אינו רמאי:
גמ' אחמר רב
יהודה אמר אבידתא
מכריז ור"נ אמר
גלימא מכריז רב
יהודה אמר אבידתא
מכריז דאי אמרת
גלימא מכריז
חיישינן לרמאי ר"נ
אמר גלימא מכריז
לרמאי לא חיישינן
דא"כ אין לדבר סוף
תנן אמר את האבדה
ולא אמר את סימניה
ה"ז לא יתן לו אי
אמרת בשלמא אבידתא
מכריז הא קמ"ל אע"פ
דאמר גלימא כי לא
אמר סימנין לא מהדרין
ליה אלא אי אמרת
גלימא מכריז אמר
איהו גלימא ואמר
איהו גלימא צריכא
למימר כי לא אמר
סימנין לא מהדרין
ליה אמר רב ספרא
לעולם גלימא מכריז
אמר איהו גלימא
ואמר איהו סימנין
ומאי לא אמר את
סימניה לא אמר
סימנין מוכהקין
דידה: והרמאי אע"פ
שאמר את סימניה
ה"ז לא יתן לו: ת"ר
בראשונה כל מי
שאבדה לו אבדה
היה נתן סימנין
ונוטלה משרבו
הרמאי התקינן
שיהו אומרים לו
צא והבא עדים
דלאו רמאי את וטול
כי הא דאבדה דרב
פפא אורכס ליה
חמרא ואשכחיה
אתא לקמיה דרבה
בר רב הונא אמר
ליה זיל אייתי סהדי
דלאו רמאי את וטול
אזל אייתי סהדי
אמר להו ידעיתון
ביה דרמאי הוא
אמרו ליה אין אמר
להו אנא רמאה
אנא אמרו ליה אנן
לאו רמאי את קאמרין
אמר רבה בר רב
הונא "מסתברא
לא מייתי איניש
חובתא הנפשיה:
מתני' כל דבר
שעושה ואוכל
יעשה ויאלל ודבר
שאין עושה ואוכל
ימכר שנאמר
והשבותו לו ראה
היאך תשיבנו לו מה
יהא בדמים ר"ט
אומר 'שתמש בהן
לפיכך אם אבדו צ"חייב
באחריותן ר"ע
אומר לא ישתמש
בהן לפיכך אם אבדו
אין חייב באחריותן:
גמ' ולעולם אמר
רב נחמן אמר שמואל
עד י"ב חדש תניא
נמי הכי כל דבר
שעושה ואוכל כגון
פרה וחמור מטפל
בהן עד י"ב חדש
מכאן ואילך שם
דמיהו ומניחן עגלים
וסייחין מטפל בהן
שלשה חדשים
מכאן ואילך שם
דמיהו ומניחן
אוויזין ותרגולין
מטפל בהם שלשים
יום מכאן ואילך
שם דמיהו ובהמה
גסה מטפל בהן
שנים עשר חודש
מכאן ואילך שם
דמיהו ומניחן
עגלים וסייחין
מטפל בהן ל' יום
מכאן ואילך שם
דמיהו ומניחן
אוויזין ותרגולין
אעגלים וסייחין
ומניחן עגלים וסייחין
לא קשיא "הא דרעיא
והא דפטומא
אוויזין ותרגולין
אעגלים וסייחין
לא קשיא "הא ברברבי
הא בוטרי: ושאינו
עושה ואוכל: תנו
רבנן והשבותו לו
ראה היאך תשיבנו
לו שלא יאכל עגל
לעגלים וסיח לסייחין
אוויזא לאוויזין
ותרגול לתרגולין:
מה יהא בדמים
רבי טרפון אומר
ישתמש וכו': עד
כאן לא פליגי

רבינו הנגאל

הגשמים וכו', והנה הולך
ט"ו ימים היא, ואסיקנא
לא שגמ מקדש ראשון
ולא שגמ מקדש שני לא
הטריחו באבדה יותר
מדאי. ת"ר משהוב
בית המקדש התקינו
להיות מכריזין כבסות
ובת מדרשות משרבו
האנסין שאמרין אבדתא
למלכא התקינו שיהא
מדיע המוצא לשכנו
ולמודיעו דרין. פ"י
מהס. מתיירא. ת"ר
אבן הטועין היתה
בירושלים כל מי שאבדה
לו אבדה נפנה לשם וכו'.
פ"י אבן גבוהה היתה
בירושלים והיה כל מוצא
אבדה עולה עליה
ומכריז, וזו היא ששינוי
כפרק סוד תעניות השני
אמר לזן חזני המעלה צאו
וראו אם נמחת אבן
הטועין, אבשש הרמים
שיפסקו הגשמים: מתני'
אמר את האבדה ולא
אמר את סימניה,
אוקמה רב ספרא אילמא
דבר נחמן דאמר אבדה
מכריז א) כראמר אבדה
וסימניה, ומאי לא אמר
סימניה דקאמר במתני' לא
אמר סימנין מוכהקין
דידה, וסוגין בעינן דיהוב
סימנין מוכהקין והוא
דאית סהדי דליתיה רמאי.
ושפטין דהא מייתי
איניש חובתא הנפשיה
כדאבה דרב פפא.
תלמוד ארץ ישראל,
שמע סימניה הבאי
כנישתא ואל לכנישתא
אחרתי יהוב סימניה והוא
רמאי וכן כיוצא בו:
מתני' כל דבר שעושה
ואוכל יעשה ואוכל
יעשה ואוכל: תנו
רבנן והשבותו לו ראה
היאך תשיבנו לו. שלא
יאכל עגל לעגלים.
פי' לא תמכור עגל היום
גדולים מטפל בהן ל' יום, ותני אחריתו תרגולת כבהמה גסה ר"ב חדש, וכל דבר שמיפולו מרובה משכרו ג' ימים, ושאינו עושה ואוכל ימכור שנאמר והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו. שלא יאכל עגל לעגלים. פי' לא תמכור עגל היום

השק שלמה על ה"ח (ה) א"ל כ"ל דמאנא

דסימנים לאו דאורייתא.
דאמרה מדת⁶³⁷ ארפו. פי⁶³⁸ דלגבי חוט מדה
הויא סימן, שאלמלי לא הגיע לידה ושיערתו יפה
לא היתה יודעת מדתו. משא"כ בגט עצמו, כי
מכיון שתראה אותו ביד הבעל תוכל לשער מדתו
כשהיה קוראו בעודו פשוט בידו.

**הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה ינתן
לו⁶³⁹ דמדע⁶⁴⁰ ידעה דכל⁶⁴¹ דאית ליה בחפיסה⁶⁴²
מנח ליה. וא"ת⁶⁴³ איהו נימא נמי דמידע ידע
דבחפיסה מנחא מאי דאית לה, ולא יחזיר לא לזה
ולא לזה, כדאמרי גבי סימנין וסימנין. וי"ל⁶⁴⁴
דליכא למימר הכי, דהא איהו לא הוה מסיק
אדעתיה שתניח גיטה בחפיסה, שהרי צריכה לו
להנשא בו. ועבדא ליה שמירה מעולה.**

ולענין פסק הלכה, כיון דרב אשי מספקא ליה
בפ"ק⁶⁴⁵ אי סימנין דאורייתא אי לאו, ורבא לא
אכרחה דתפשוט ליה שפיר, אזלינן לחומרא ולא
מהדרין גט אשה אלא בסימן מובהק וכן דעת
רוב הפוסקים ז"ל⁶⁴⁶. אבל מרי פוסק דסימנין
דאורייתא מפשיטותיה דרבא דלעיל, ומהדרי גט
האשה בסימן אע"פ שאינו מובהק.

הא דתנן כדי שילך לביתו ג' ימים⁶⁴⁷ ויחזור ג'
ויכריז יום א'. פרש"י⁶⁴⁸ דברים כפשוטן, כי בעל
האבדה יכריז יום א' אני אבדתי דבר פלוני ואלו
הן סימניו. אבל ר"ת ז"ל⁶⁴⁹ פי' ויחפש בכליו יום
א', ומצאנו לשון הכרזה שהוא לשון חפוש
וכדומה לו, מדאמרינן בפסחים⁶⁵⁰ גבי ע"ה שאין
מכריזין על אבדתו. ואי ידע דעם הארץ היא מה
הכרזה צריך, ליהדרה ניהליה. אלא ודאי ה"ק
שאיין מתזרין ומחפשיין אחר אבדתו כדי⁶⁵¹
להחזירה לו. ובדין הוא דהו"ל למתני כדי שילך
לביתו ג' ויכריז יום א' ויחזור ג', אלא דבעי
למתני הליכה וחזרה ביחד. ואין פירוש זה נכון,

638 כ"ה בתוס' ר"פ. 639 כ"ה בכי"מ ובדק"ס.
ולפנינו נוסף: מ"ט. 640 לפנינו: מידע. 641 כ"ה
בכי"מ ובדק"ס. ולפנינו נוסף: מה. 642 כ"ה בכי"מ
ובדק"ס. ולפנינו נוסף: הוא ד... 643 כ"ה בחי' הר"ן.
644 כ"ה בחי' הרמב"ן, הרשב"א והר"ן ובנימוק"י.
645 לעיל יח, ב. 646 כ"מ מד' הר"ף רמז רצב וכ"ה
שי' הרמב"ם בפ"ג מהל' גזילה ואבידה ה"ג וכ"ה ברא"ש
סי' יג. 647 לפנינו ליתא. 648 בד"ה ויכריז.
649 כ"ה בס' הישר ח' החידושים (מהד' שלזינגר) סי' שנ
עמ' 217. וכ"פ רבינו יהונתן בשימ"ק. 650 מט, ב.
651 כ"ה בכי"ל ובכי"ג. ובמהד' לונדון ליתא.

רש"י גורס⁶²⁵ כדגרסינן בספרים מלשון רב
יהודאי גאון.

דאמרי' זבוני זבנה. פי' דאע"ג דבעלמא לא
חיישינן למכירה⁶²⁶, הכא לא סגי' דלא נימא הכי,
כיון דאיכא עדי נפילה לאידך.

ינתן למדת משקלותיו. פי' בגלימא וכיוצא בו
וכדפר"י ז"ל⁶²⁷, וכדכתיבנא בפירקין לעיל⁶²⁸.

הוא אומר סימני הגט והיא אומרת סימני הגט
ינתן לה. פירוש⁶²⁹ דל"ל יניח כדאמרינן לעיל
בסימנין וסימנין, דלגבי אשה הוה סימנין ראייה
שנתנו לה. דאלו גבי בעל ליכא ראייה בסימנים
שלא הגיע לידה, דדילמא אחר שכתבו וידע
סימניו⁶³⁰ חזר ונתנו לה ונפל מידה. ולא עוד אלא
שאפי' אין האשה נותנת סימן, והבעל נותן
סימנין, לא מהדרין ליה ניהליה. והכא ה"ק אע"ג
דבעל נותן סימנים, כיון שהאשה נותנת סימנים
ג"כ לדידה מהדרין וזה ברור. וכן נראה מפרש"י
ז"ל⁶³¹. ויש שפי' ⁶³² דלעולם כל שהאשה באה
לפנינו ולא ידעה לתת סימני הגט, והבעל אומר
סימני הגט, ינתן לו. לא דמהני סימניו לכדו כאן.
אלא דכיון דאיהי לא ידעה סימנים, ראייה הוא
שלא הגיע לידה. ואין זה הטעם נכון דדילמא לא
היה לאשה פנאי ולא נתנה על דעתה להכירו
בסימנים.

דאמרה⁶³³ נקב יש בו בצד אות פלוני. ואם
תאמר⁶³⁴ וכיון דסימנים דאורייתא, בסימנים
בינוניים סגי לה. וי"ל דאה"נ, אלא דנקטיה הכי
לרווחא דמילתא. משום דמעיקרא ס"ד שאין לה
שום סימן, אלא ארוך וגוף דלאו סימן הוא. והכין
אורחא דתלמודא וכדאיתא בפ"ק דחולין⁶³⁵ כגון
שלבנה באור, ודכוותה טובא. א"ג⁶³⁶ דמשום
דקאמר את"ל סימנים דאורייתא, וכמאן דלא
איפשיטא, שפיר נקטיה הכא כגון דאמרה נקב יש
בצד אות פלוני, דמהני מדאורייתא ואפילו תימא

625 בד"ה כדשנינן. 626 עיי' בד' רבינו לעיל כז, ב
ד"ה כליו. 627 כ"ה לעיל כג, ב בתוד"ה מדרמשקל
בסתמא וכ"ה בתוס' ר"פ ובתוס' הרא"ש ובחי' הרמב"ן,
הרשב"א והר"ן שם. 628 שם סד"ה בעו.
629 כ"ה בחי' הרמב"ן, הרשב"א והר"ן. וכ"ה שי'
הרמב"ם בפ"ח מהל' גזילה ואבידה ה"ו. 630 בכי"ג
חסר מכאן ועד מילת והבעל, עקב טעות הדומות.
631 בד"ה ינתן. 632 ל"מ. 633 כ"ה בכי"מ
ובדק"ס. ולפנינו: אלא. 634 כ"ה בתוס' ר"פ.
635 ת, ב. 636 כ"ה בתוס' ר"פ ובחי' הרשב"א.
637 כ"ה בכי"מ ובדק"ס. ולפנינו: אלא במדת.

כאן ר"ל הא דסברת לאוקמי דשו"י בינונית דידי' כעידית דעלמא לא תוקמי הכי אלא כאן בברייתא שני' תוקמא בהכי נמצא מתרצא דברי ר' אבא דבנוזקין בשלו הן שמין מדאורייתא וע"ז קאמר ואבע"א לתרץ דברי ר' אבא ד"ל דהנהו ברייתות פליגי בב"ח אי בשל עולם הן שמין אבל בנוזקין כ"ע בשלו הן שמין וכדברי ר' אבא וכן מתרץ רבינא דברי ר' אבא דהנך ברייתות פליגי בדעולא ולכ"ע ס"ל גבי ב"ח בשל עולם הן שמין אבל בדניזק בשלו הן שמין דמיטב שדהו אמר רחמנא כדפשיט ר' אבא נמצא כל הסוגיא ס"ל בדניזק בשלו הן שמין אבל בב"ח מסיק רבינא דבשל עולם הן שמין לכ"ע והלכתא כוותי' דרבינא דהוא בתרא וא"ש פסק הרמב"ם ז"ל לחלק בין ניזק לבע"ח. ודוק:

תוס' ד"ה שלש זכו'. שע"מ כן נשאה זכו'. ר"ל אפי' אם נשאה אח"כ בארצה מ"מ כיון שמשעה שאירס הי' מסתמא על דעת שתבא לארצו אפי' נשאה אח"כ בארצה אדעתא דהכא נשאה ונלע"ד דאף מהר"ם שהביא הרא"ש וטור מודה בזה והא דס"ל דנשאה במקומה א"צ לילך עמו היינו שהי' מיד נשואין בשעת קידושין ולא נתחייבה מעולם לילך עמו משא"כ כשאירסה מקודם שכבר נתחייבה לילך עמו ועיין בק"א סי' ע"ה הארכתי שם בס"ד לפרש דברי הטור ודברי הריב"ש על נכון:

דף קי ע"ב **גמרא כתוב בספר בן פירא.** לכאורה כיון דמייתי הכא משום שינוי וסת כשמואל לא הוי צריך אלא הא דכל ימי עני רעי' דהו' פסו' במשלי סי' ט"ו ופירש"י שם אפי' בשבתו וי"ט כדשמואל ואפש' דהא דמשמ' אפי' שבתות וי"ט הוא מריכויו דכל וכדאמרי' כה"ג בסוף עירובין דף צ"ו דכל מרבה שבתות וי"ט ומצינו ג"כ בפ"ק דברכות דדרש בן זומא כל ימי לרבות הלילות וחכמים אומרי' כל לרבות ימות המשיח אלא דהכא א"א לומר לרבו' הלילו' דא"כ מאי מוסיף בן סירא וא"א לימות המשיח דהא אמרי' בפסחי' דף נ' ולא יהי' עוד כנעני אין כאן עני ואף דאמר שמואל בשבת דף ס"ו כי לא יחדל אביון אפי' לימות המשיח צ"ל דעני גרע מאביון כדאי' בב"מ דף קי"א ע"ב. להקדים עני לאביון ע"ש:

פירש"י הכ"ז מעלין זכו'. ולישב עמו בירושלים. ר"ל דדוקא כשרוצה לקבוע שם דירתו משום ישוב ירושלים אבל לעלות ע"מ לחזור א"י לכופה ואפי' ברגל דהרי הכתוב אומר יראה כל זכורך אף שמצינו באלקני' שעלה הוא וביתו היו מרצונם והיינו דלא הוצרך לפרש כן ברישא **במעלין לא"י** משום דמילתא דפשיטא הוא דלקבוע דירה שם דלא מצינו בתורה חיוב עליית א"י דהרי אפי' ברגל כתבו התו' דבח"ל א"צ לעלות כמ"ש בפסחים דריב"ב לא עלה משום שהי' בח"ל וכן איתא בריש גיטין בח"ל דלא שכיח עולי רגלים וע"כ לקבוע דירה ומשום ישוב א"י ועיין בגיטין דף מ"ד ע"ב משמע דיכול לכוף עברו אפי' מא"י לח"ל כשדעתו לחזור ע"ש ע"כ דכולי מתני' מיירי לקבוע דירה שם ועיין באה"ע סי' ע"ה דאם חזר צריך ליתן כתובה ועיין ק"א:

מיטב דעלמא אלא המעולים יותר מעידית ואית לי' נמי בינונית דעלמא דאינו מחויב ליתן לו עידית דידי' המעולים יותר ממיטב דעלמא אלא מבינונית כמו שהוכחנו שם באורך דאם נאמר כן איכא לאוקמא הך ברייתא דנוזקין וב"ח בבינונית שיש לו עידית טובים מעידית דעלמא נמצא לגבי ניזק אינו מחויב ליתן לו אלא בינונית כיון דלית לי' עידית דעלמא ולגבי בע"ח דכבר כתבנו דפשיטא לי' להמקשן בתקנת חכמים דבשלו הן שמין נמצא כיון שיש לו שלשה מיני שדות דיני' דבע"ח בבינונית ושפיר קאמר דנוזקין וב"ח בבינונית אלא אפי' אי נימא דאף דמיטב דקרא היינו מיטב דעלמא מ"מ אי לית לי' מיטב דעלמא אלא שדה המעולה יותר ממיטב דעלמא ושד' הגרוע ממיטב דעלמ' צרי' ליתן לו מן המעול' ואפ"ה יש לייש' הברייתא כגון דבינוני' שלו הם כעידית דעלמ' ובזה אפי' אית לי' עידית המעולים יותר א"צ ליתן לו אלא כמיטב דעלמא דהיינו בינונית שלו משא"כ גבי בע"ח דפשיטא לי' להאי מקשן דבשלו הן שמין צריך ליתן לו מבינוני' דידי' אע"פ שהם כעידית דעלמא נמצא שפיר נזקין ובע"ח בבינונית והיינו דקאמר ואי אמרת בנוזקין בשלו הן שמין נמצא צריך אתה לומר שאין לו עידית המעולים יותר א"כ קשה למה ב"ח בבינוני' אפי' אם היא כבינוני' דעלמא אפ"ה תעשה בינונית שלו כעידית וכו' ושפיר הוכיח דבנוזקין בשל עולם הן שמין ואין להקשות ע"ז דא"כ ה"ל לברייתא לאשמעי' רבותא יותר דאם זיבורית של המזיק הן כעידית דעלמא הב"ח נוטל בבינוני' כיון דלגבי בע"ח בשלו הן שמין והנוזקין גובין מן הזיבורית שהם כעידית דעלמא זה אינו דבהדיא אמרי' בריש פ' הנוזקין גבי שפאי עידית דלעולם הנוזקין אפי' אין להם לדינא דאוריית' אפ"ה יש להם בתקנת חכמים כמו ב"ח וע"ז משני הש"ס שהי' לו עידית ומכרה ומיירי הברייתא כפשטי' דבינונית שלו כבינוני' דעלמ' ואין לו עידית בני חורין והא דב"ח גובה בבינוני' משום שהי' לו עידית בשעת השעבוד וע"ז קאמר הש"ס ה"נ מסתברא ר"ל משום דהוי אפשר לומר איפכא דלא כסברת המקשן ומתריך אלא בב"ח בשל עולם הן שמין כדס"ל לרב ששת כאן וממילא דאיכא לאוקמי הברייתא בלא הי' לו עידית כלל ולא קשה מידי על ר' אבא דס"ל בשלו הן שמין בדניזק מדאורייתא וע"ז קאמר הכי נמי מסתברא כדברי המקשן והמתריך דהיינו מדקתני באידך ברייתא דנוזקין בבינונית וב"ח בזיבורית וע"כ צ"ל דבב"ח בשלו הן שמין וממילא צריך לתרץ ברייתא קמייתא כשהי' לו עידית ומכרה כדי לתרץ דברי ר' אבא דאמר בדניזק בשלו הן שמין כנ"ל וע"ז קאמר ואבע"א אידי ואידי שלא הית' לו עידית ודלא כדברי המקשן והמתריך הנ"ל אלא בב"ח בשל עולם הן שמין ולא תוקמי ברייתא ראשונה דשו"י בינונית שלו כעידית דעלמא כמו שעלה על דעת המקשן להקשות מזה על ר' אבא כנ"ל אלא הא ר"ל ברייתא קמיית' דשו"י בינונית דידי' כבינונית דעלמא וכאן ר"ל ברייתא שני' מתוקמא דשו"י בינונית דידי' כעידית דעלמא וכיון דבב"ח בשל עולם הן שמין אינו נוטל אלא מן הזיבורית וא"ש לשון הא ולשון

אגרות

חושן משפט

משה

רנה

דעתו מלקנות דחרי בשביל זה נתנו לו כתב התום שיחויירו לו במשך חזמן כשלא יבואו בעלים לתבוע.

ומה שאומרים שיצא חוק שצריך המוצא למסור לבעל הרכות את האבדה, ודאי לא על אופן כזה הוא שהרי הוא דבר שאין בו טעם לומר שמקום זה אף שהוא שיוי ממון דבית זה שלו דהבנק אין להחשיב זה ושותם אלא שהוא בדין רח"ר לענין זה. אבל לדינא אף אם קבעו חוק כזה הוא גול ממש שליכא דינא דמלכותא להתיר גול, וראיה מדף כ"ח ע"ב דתניא משרבו האנסין התקינו שיהו מודיעין לשכניו ולמידועיו ודיו ומפרש בגמ' מאי משרבו האנסין דאמרי אבידתא למלכא, שפשוט שגם המלכא לא אמר שמי שאבד איזה דבר הוא למלכא אף שנודעו הבעלים שלא מסתבר שאף מלכות רשעים יאמרו דבר כזה, אלא אמרו שאם לא ימצאו הבעלים הוא למלכא ולא להמוצא שזה אפשר שתקינו המלכות מחמת שלא טרח בה ותיקנו זה בשביל טובת המוצא, הרי שגם ע"ז ליכא ענין דינא דמלכותא שלכן תיקנו משום שבוה אינו דינא דהוא דינא דגולנותא, ומת שלא חשו לטובת האובד משום דלא שכחא שיהיה תאובדה ממקום אחר. ואף אם נדחוק לומר שמלכות הרשעה אמרו אבידתא למלכא אף כשנמצאו הבעלים, יש להוכיח מעובדא דר' אמי דאשכח אודיאי ודיגרי וחזייה בר נש דקא מירחת שלא יאמר למלכא עד שאמר לו דלאו פרסאי אנן דאמרי אבידתא למלכא, הרי ר' אמי היה סבור דשם היה דינא דמלכותא שהוא למלך, וא הייל להביאו למלכות ולמה מירתת, אלא ודאי דגם מה שאמרו אבידתא כשלא נמצאו הבעלים הוא למלכא ולא למוצא נמי הוא דינא דגולנותא ורשאי למישקל לעצמו. וכ"ש שלא שייך דינא דמלכותא במה שיתקנו לבעל הרשות כשאינו כן לדינא.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן מה

בענייני השבת אבידה

ב' נוחם אב תשי"מ

לכבוד מהר"ר משה גאלדבערגער שליט"א.
 קנח נכדי החו"ג מהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א מסר לי כמה שאלות ששאלת, גם שכבר השיבך בשמי, מחמת שהענינים נוגעים גם לאחרים, אכתוב התשובה בקיצור.

א. היכן צריך להכריז

הנה בענין נחירת מדועות להשבת אבידה, מספיק שישים במקומות ציבוריים כגון בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמקומות אחרים שרבים מצויין שם

כגון אצל המעליות (עלעוויטערס) של בתים הגדולים כמו שבזמן המקדש היה מכריזו בני רגלים בירושלים כדאיתא בבב"מ כ"ח ע"ב אף שאי אפשר שהכל ישמעו טומכין דכל מי שאבד לו אבידה יבוא לשמוע וגם חברא חברא אית ליה אבל אין מפרווחין המוצא יותר מלהכריז במקומות שרבים מצויים. ובעיתונים שידוע שקוראין אותם, גם שהוא דבר טוב להכריז שם אבל אינו מחוייב להוציא הוצאות ולחייב למאבד לשלמו, וגם יכול המאבד לטעון כי אף על ידי המודעות האחרות היה יודע מי מצא אבידתו.

ג. אבידה שנמצאה בישיבה

הנה טוב לתקן לגבי אבידה שנמצא בישיבה שאם לא בא בעל האבידה בזמן מסויים שאז האבידה תהיה להישיבה או למוצאה, וצריכים להודיע ולפרסם התקנה לכל בני הישיבת כדי שיחול. וכשידוע ודאי או אף בספק שהמאבד היה איש מבחוץ שלא שייך שידע התקנה, אין מועילה התקנה, אך מסתמא אין להסתמק שמא היה איש כזה שהולכין בתר רוב.

ג. אם שייך טביעת על מצות

ולגבי אם שייך טביעות עין על מצות, הנה על מטבעות דמיני מתכות קשה שיהי טביע, אבל על כסף של נייר שייך טביע גם יש סימנין כגון המספר וכדומה. אבל בעצם הא אף כשאיכא סימן מובהק על מצות אינו כלום כדאיתא בבב"מ דף כ"ח ע"ב אפילו שמו כתוב עליו לא אמר כלום לפי שאין סימן למטבע דאמר דילמא אפוקי אפקת ומאיניש אחרינא נפל, אבל לצורכא מדרבנן שלא משקרי יהיו נאמנים גם בזה, שלא הוציאו מעה זו אלא הוא איבדה ומכירת בטביע או בסימנים.

ד. מה יעשה במציאה שאמרינו שיהא מצוה עד שיבא אליה

וכשמצא דבר שאין בו סימן ונסתמק אם הוא קודם יאוש, מחוייב לקחתו ואחר זמן שמחוייב לספול בו יכול לרשום בפנקסו מה שמצא וז"ת בדבר שיש בו סימן ירשום כל סימנים וירשום גם שחיות האבידה אם הוא ידוע, ואם לאו צריך לשומם בני אנשים ידעיים שומת איות דברים כאלה ואז יכול להשתמש בו לעצמו וזה מה שיש לעשות בכל מקום שאמרינו הוא מצוה עד שיבוא אליהו, שממה שכתב יוכל לברר הדבר לכשיתבקש.

ידידו,

משה פיינשטיין

נויקין. הלכות גולה ואבדה פי"ג

מגיד משנה

פי"ג א המוצא אבדה וכו' אפילו היתה שוה פרושה בעת המציאה והוולא
הייב להכריז עליה. דכתיב ה"ה תמוהין שכתב שלעת הרב הפך
מאלי לסיקנא:
ה הסימנים המובהקים וכו'. כתב ה"ה דפקס רבינו כמ"ד סימנים דלורייתא וכו'.

העמיד לו: **יג** אבדה חמורו ואמר תנו לי דמיה ואני
רוצה ליקח חמור והרני שומר עמכם אין שומעין לו
אלא מעמידין לו חמור אחרת כדי שיודרו עצמו וישמור
בהמתו ואפילו היתה לו בהמה אחרת בשיירא אינו
דומה שומר אחת לשומר שתים: **יד** ספינה שהיתה
מהלכת בים ועמד עליה נחשול למובעה והקילו ממשאה.
מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי ממונו. ואל ישנו
ממנהג הספנים: **מזן** רשאין הספנים להתנות ביניהן כל
מי שתאבד לו ספינה מעמידים לו ספינה אחרת. פשע
בה ואבדה או שפירש למקום שאין הספינות הולכות בו
באותו הזמן אין חייבין להעמיד לו:

פי"ג א המוצא אבדה שהוא חייב
וכו'. מפורש באלו
מליאות: **אע"פ** שהיה שוה פרושה בעת
המציאה והוולא וכו'. דעת הרב ז"ל דלע"ג
לדסקיין בגמרא דבעינן שמהא שוה פרושה בשעת
אזדה ובשעת מליאה לכ"ע כיון דשוה בשעת
מליאה פרושה חייב בכך והכי משמע התם באלו
מליאות (דף כ"ו): **ואבן** גבוהה היתה חוץ
וכו'. צריימא עס (דף כ"ט):

ב כיצד מכריזין וכו'. עס פסק כ"ג וכן
בהלכות:
ג בא בעל האבדה ונתן סימנין שאינן
מובהקין וכו'. דע שלשה מיני סימנין
יש. סימנין מובהקים ביותר כגון נקב יש בו
צלד אות פלוני וכיוצא בזה ואלו הסימנים מחזירין
עליהם אצדה דבר מורה לדברי הכל והרי הן
כעדים. סימנים חסויין כגון מדת ארכו ומדת
רחבו וכן משקלו וכיוצא בזה מחזירין עליהם
אצדה ואלו מתלוות בגמרא (דף כ"ו): **אם**
הם דלורייתא או מדרכין ואלו נקראים לפעמים
סימנין מובהקים בגמרא ולאילו כיון הרב כאל
ואחו לשון הגמרא יש סימנין גרועין כגון סומק
וסוירי ואין מחזירין עליהם אצדה וארוך וגון
וכיוצא בזה כיון שלא אמר מדתן: **והרמאי**
אע"פ שאמר סימנים מובהקים וכו'. פירוש
סימן מובהק זה שהסויר כאל רבינו נראה מדבריו
של הר"א ז"ל שהוא אע"פ שנתן סימן מובהק
כגון נקב יש בו צלד אות פלוני שהוא סימן
מובהק ביותר שכן כתב בהשגות א"ח סימן
מוצהק לגמרי. **ואע"ג** דסימנין כאלה דלורייתא
מוכרז למעלה ברמאי חיישינן ומדלורייתא ילפינן
לה וכמ"ש הר"א ז"ל וזה הדין צמטנה באלו
מליאות:

ד בראשונה כל מי שאבדה לו אבדה
וכו'. צריימא עס:
ה הסימנין המובהקין סומכין וכו' דין
תורה. פסק רבינו כמ"ד
סימנין דלורייתא ובעינן הוא באלו מליאות
(דף כ"ו). וסובר הרב ז"ל דדעת רבא (דף
כ"ט). דאמר אמ"ל סימנים דלורייתא הכי
ס"ל דסימנים דלורייתא אינון וגרסא מפורשת
יש כדבריו וסימנין אלו מפורשין עס וכן
בהלכות:

ו באו שנים זה נתן סימנים וכו'. פירוש
כשנתן סימן משבו כתיבוי אצל אס
היה גרוע לא וכמו שיתבאר וזה מפורש עס:
זה נתן סימנים וזה נתן וכו'. גם זה עס:
מלא

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

פרק שלשה עשר

א המוצא אבדה שהוא חייב להחזירה חייב להכריז
עליה ולהודיעה ולומר מי שאבד לו
ואין פלוני יבוא ויתן סימנין ויטול. אפילו היתה שוה
פרושה בעת המציאה והוולא חייב להכריז עליה. ואבן
גבוהה היתה חוץ לירושלים שעליה היו מכריזין:

ב כיצד מכריז. אם מצא מעות מכריז מי שאבד לו
כסות או בהמה או שטרות יבוא ויתן סימנים ויטול ואינו
חושש מפני שהודיע מין האבדה
לפי שאינו מחזירו עד שיתן סימנים מובהקין: **ג בא**
בעל האבדה ונתן סימנים שאינן מובהקין אין מחזירין
לו עד שיאמר סימנים מובהקין. והרמאי אע"פ שאמר
סימנים מובהקין אין מחזירין לו עד שיביא עדים שהיא
שלו. אמרו חכמים והיה עמך עד דרוש אחיך עד
שתחקור אחריו אם רמאי הוא אם לאו: **ד** בראשונה כל מי שאבד לו אבדה ונתן
סימניה מחזירין אותה לו אלא אם כן הוחזק רמאי. משרבו הרמאין התקינו בית דין
שיתו אומרין לו הבא עדים שאין אתה רמאי וטול: **ה הסימנים המובהקין סומכין עליהם**
ודנין על פיהם בכל מקום דין תורה. והמדה ונאו המשקל או המנין או מקום האבדה
סימנין מובהקין הן: **ו** באו שנים זה נתן סימני האבדה וזה נתן סימני האבדה כמו שנתן
האחר לא יתן לא לזה ולא לזה אלא תהיה מונחת עד שיוודה האחד לחבירו או יעשו
ביניהן פשרה. נתן האחד את הסימנים והשני הביא עדים יתן לבעל העדים. זה נתן
א סמ"ג עשין ע"ד: **ב סמ"ג** עס: **ג** טוח"מ סי' רס"ז סמ"ג עס:
היה גרוע לא וכמו שיתבאר וזה מפורש עס: זה נתן סימנים וזה נתן וכו'. גם זה עס:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה השנת הראב"ד
הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה השנת הראב"ד
הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

ה הסימנים מובהקים וכו'. א"ל לפוקי סוירי וסומקין
קאמר עכ"ל:
שהוא שלו וכו'. א"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

הנהוה כהרדיו

א להוריד אש כן השמים:
ב שקביה בלבם:
ג כבר לסדנו סטורנו
זלתי כי עיקרה הוא
לחטשין מיסור אבא בסוד
אתה סאנו אוסרים:
ד הארת פנים כפנים:
ה דינא קשיא: ו הססורה
הולק על זה: ז שאברהם
שנאמר בו שב ליפניו
קירבו: ח שהוא כהן
עכשו בדור הזה:
פ שהוא בסוד הלכנה רחל
כמי שואחם הרבקים בה
וויכ אין לו שליטה עמי
זאני בעלמא דדכורא:

נצוצי אורות

(א) אבל בסיה שלנו
שניהם חסרים וייל כמיש
פרשה בלק ריג ב גבי
סג בעות רבמתכתא
דקיעא כתיב בו
ובסתכתא דקביה כתיב
חסר, ואפשר לומר גיב
כאן שבא מבי ישיבות
כתיב אותו בו וכן ייל
לקיבו פרשה בלק ריב ב'
דריש עינו הסר ובסיה
שלנו הוא כלא וכן יש
לפרש ברזמיל גבי סילגשם
וכלוח משה וזולתם, ורע
כי יש עוד דרך. לחרץ
אלו הדרשות ועיי פרשה
פנחס ריב א בריס.
הרביז: (כ) מסמע
שתרגו משה ביד שמאל
שלו. איים:

חקת

קמד

לתאי בירא ולאשקאה לון לישראל ועד דאכרי הני מלי לא מהקר. וכן מפילו כאינון
חרשי קלבא דמשחכשי בזינין בישין עד דעכרי עובדוי דקשוט לגבייהו אי לא אמרו
מלי דקשוט בגין לאמשכא לון כהני גווני דכעין לא מתקרין לגבייהו ואפיי דצווחי כל
יומא במלין אחרונין או בעובדא אחרא לא טשכין לון לגבייהו לעלכין ולא מתקרין
לקבלייהו. תיח כתיב (מלכים א יח) ויקראו בשם הבעל וגו'. סאי טככא. חד דלאו
רשו כההוא בעל בהאי א. ועוד דמלין לא מהכשרן כיגבייהו ב ואנשי לון קביה כנהון א) ההיד
(שם) ואתה הסכות את לבם אחרוניה. זכאין אינון צדיקייא דידעי למקרי לבאריהון
כדקא יאות. אמר רבי שטעון הכא בעינא לגלאה מלה. תיח כל כאן דידע לסדרא
עובדא כדקא יאות ולסדרא מלין כדקא יאות הא ודאי מתקרי לקביה לאמשכא מלין
עלאין דמתכשרן (ס"א ואי לא לא אהכשר לגבייהו) ולא אכשר לגבייהו אי הכי כל עלמא
דידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין כאי חשיבו דלהון דצדיקייא דידעי עקרא דמלה
ועובדא וידעי לכוונא לכא יורעותא יתיר סאלין אחרונין דלא ידעי כל כך. אלא אלון
דלא ידעי עקרא דעובדא כולי האי אלא סדורא כעלמא ולא יתיר משכין עלייהו כשיכו
דבחר כתפוי דקביה דלא פס באוירא דשגיתו אקרי. ואלין דידעי וככווני לכא ורעותא
ספקי ברכאן מאחר דכחשבה גונפקי בכל גזעין ושרשין בארח מישר דכדקא יאות עד
דסתברכן עלאין ותחאין ושכא קדישא עלאה כחברך על ידיהון. זכאה חולקהון דהא
קביה קריב לגביהון חסין לקבליהון בשעתא דקארון ליה הוא זמין לון בשעתא דאינון
בעאקו הוא לגבייהו הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי ההיד (תהלים צא) כי
כי חשק ואפלטוהו אשגבתו כי ידע שמי: ויאמר יי אל משה אל תירא אותו וגו'.
רבי יהודה פתח (כשלי לא) לא תירא לביתה בשלג כי כל ביתה לבוש שנים. תיח
כנסת ישראל ינקא מתרי סטרי השתא ברחמי השתא כדינא כד בעיא לינקא
ברחמי אשתכח אתר לאתישבא ביה. כד בעי לינקא כדינא אחר אשתכח לאתישבא
ביח ולטשרי עלוהי דהכי הוא בכל אתר לא שארי מלה דלעילא עד דאשתכח אתר לכשרי
עלוי ועיד כנסת ישראל לא תירא לביתה משלג הימיט בגין דכל ביתה לבוש שנים לא
שריא האי אלא בהאי חוור בסוסק וסוסק בחוור והא אוקטוה (תיח כתיב) ויאמר
וי אל משה אל תירא אותו תרין אותו אינון שלימין ובאורייתא (א) כתרין וויין ב) חד דא
חד (וכריס כב) עד דרוש אחיך אותו מיט בגין דאינון אות סמט עד דרוש אחיך
(אחיך סמט) אותו דבעי לפרשא ההוא אות דההוא אבירה אופ הכא דין אותו דא עוג
דאתרבק באברהם וסאנשי ביתח הוה וכד אתגזר אברהם סח כתיב וכל אנשי ביתו
וגו'. דא עוג דאתגזר עסיה וקביל האי את קדישא ג) כיון דהכא עוג דישראל סקרבין
גביה אמר הא ודאי אנא אקדימנא זכותא דקאים לון ודא שוי לקבליח. ביה שקחא
דחיל משה חיך יכיל לאקרא דשיבא דרשים אברהם. אמר ודאי הא ימינא דילי
סית דהא ימינא בעיא לתאי. אי ניכא הא אלקוד ח. ימינא דסיהרא ש הוא ולא
דילי ותאי את לימינא הוא דאברהם לימינא הוא מיד אמר קביה אל תירא אותו
לא תדחל לההוא את דיליה ואפילו לימינא לא אצטריך. כי בידך נתתי ד). (ב) שכאלא
דילך יעקר ליה סעלמא ח) דהא הוא פגים רשיבא דיליה זכאן דפנים להאי את
מתחוי לאתקרא סעלמא כיש שמאלא דילך דאיתו ירך יעקר ליה סעלמא בגין כך

מתקער

ניצוצי זוהר

(א) עי איכה רבתי
פ"ב הרס בעברתו כו'
עמד הקביה ושינה את
שכותם של מלאכים
דעל סיא עבר על גורא
כו' והיו כזכרים שפותם
כלכמה ולא היו עונים
להם כו'.
(ב) עי נצוצי לעי לך
מיד א אות ד.
(ג) עי פדריא פשיז
הגרדיל אות נגו, ועי לעי
לך ציד א והראני אותו
ואת נהו באי אותו דא
אח קייכא קדישא כו'
ובניצוצי אות ד משמור
פ"א כ ותרם. אותה
כי טוב הנולד כשהוא
כהול, ועי דעי ויחי
רליה ב, בגין דכל ביתה
לבוש שנים איח שנים
אלא שנים בגון כילה
ופריעה כו'.
(ד) עי לעי שלח קעיה
א ירך דא שכאלא
ובניצוצי שם.
(ה) עי לעי גשלח
כיה א).

שאלות ותשובות

פרק י מהלכות שלוחין ושותפין ראובן שהטיל לכיס ארבע מאות דיוקן והטיל שמעון מאתי ונשתתפו ונשאו ונתנו כיחד והרי הימון כולו ביד ראובן וטען ראובן שפיה כל הקרן ת' ק דיוקן אין אומרים ישבע ראובן שכועת השותפין שפיתו כך וישלם שמעון חמשים מביתו לא ישבע ראובן שכועת השותפין וילך כמוה שבידו בלבד וכו' ורצית לדעת דעתו בזה

תשובה עיקר הדין הוא תלוי במחלוקת כמו שכתב הר"ח אב"ד ז"ל והבן דלא לוקיף עלה כ"ש שאין זה דומה למה שכת' הרב ז"ל דהתם לא היה השותפות רק בשל השם מאות דיוקן שהטילו לכיס ולא היה בדע' שמעון שיטבע ראובן ויטול מה שכביתו אכל כדון דיוקן בשל כ"י ארס נשתתפו וכל מה שיכסידו הרי הוא לשותפות ותו דאם אתה אומר כן לקתה מדת השותפות שכתוב בו וכן ח' בהפסד שאם יהיה שם ריוח יטול שמעון חלקו ואם יהיה הפסד יאמר לו תטבע שכן הפסדו ולא תועיל שבועה ל' להוציא ממני שהרי לא נתן כלום בשותפות שהרי אין הפרים מכירים בהפסד ובהוצאה אלא את ראובן וזה דבר ברור ותו דטענה זו לא מהניא אלא להוצאות שיעשו אחר השותפין אכל אותה שיעשו קודם השותפות והוא פירש לשמעון כך וכך הוצאתי כבר וקביל ועל מנת כן נשתתף ותו דכשאר הוצאות נניח לא מהניא טענתו אלא בהוצאות הכלת ינהוגות אבל הוצאות הנהוגות והקבועות נאמן שותף בלא שבועה דאין שבועת השותפין באה על הפסד וזו כיון שהיא קבועה אין הפסד ותו דלא מהניא האי טענה אלא להוצאות שיעשה ראובן אבל להוצאות שיצאו ע"י שמעון מה טענה יש לו גס כמה טען שמעון שהרויח ראובן במשא ומתן הנתלה בבית המטבע אם מדה ראובן שכן הוא אכל לא הרויח אלא דבר מועט ונתחייב שבועה היה מקום לומר שלא תועיל שבועתו להוציא משמעון אבל כדון דיוקן גזכחישו ואומר שאין זה ענין נוגע לשותפות ושלא לקח ממועות השותפות ומלתא באפני נפשה היא ואין שבועתו מעלה ומוריד לענין השותפות הא למה זה דומה אליו טענו שמעון אתה חייב לי מיה ממקום אחר וכפר ראובן ונשבע האם נאמר ששבועה זו לא תועיל להוציא משמעון מה שהפסיד השותפות גס כראשונה אני אומר שאפילו יודה ראובן שהמשא ומתן היה לצורך השותפות ושלא הרויח אלא כך וכך נאמן בשבועתו ויפרע שמעון בהפסד השותפות דאי לא תימא הכי לא שבקת חיי לכל שותף כשיראה שהשותפות מכסיד יטעון על שותפו הרוחת כך וכך ואעפ"י שישבע לא תועיל שבועתו להוציא ממנו ההפסד ומה שכתב הרב ז"ל הוא כמו שטען שפיתת השותפות שטענה זו באה להוציא ממש מן השותפות אבל בזמן שכל להנצל מההפסד בטענת הרוחת ממקום אחר כנגד ההפסד או מנה לי בידך כנגד ההפסד ישבע שלא הרויח או שאין בידו כלום וגובה הפסדו זה דבר שכלו אמתי ואם היה טען שמעון השותפות היה הפסד דבר שכלו אדם הפסיד ואין עדים בדבר או היה שמעון נאמן ולא תועיל שבועת ראובן להוציא משמעון אבל כדון דיוקן שיש עדים שהפסיד אלא שטען עליו שהרויח ממקום אחר ישבע ראובן הסת כשאר טענות דעלמא וגובה הפסדו משמעון

הבלל העולה שאין טען שמעון טענה לא בהוצאות כלתו נהוגות וקבועות שיעשה ראובן בלא הסכמת שמעון אחר שנשתתפו שאין שכלת ראובן מועיל בזה אלא לעכב בידו אבל להוציא משמעון לא מהני ואם ידע שמעון בהם והפסיד

במימין שתי תשובות בדבר חדא דאין לבמוך על המדרש בזה כיון שלא הזכיר בגירא ועוד כי לפי דעתי הגמרא חולקת עליו דאי לפי המדרש בימין דאוריתא ואם כן מואי קא מבעיא לן סימין דאוריתא או דרבנן מקרא מלא דבר הכתוב עד דרוש אחיך אותו עד תדרוש את קמנו אלא ודאי הגמרא לא ס' להוי מלא ואין להאריך בזה לפי שכבר נשא הרש"ח ז"ל על כונא בזה והשיב ז"ל מדעתי שכן האמת שאין מוסיפין וגורעין בכל מקום ומקום בהפרים על פי המסרה ולא על פי מדרשי אגדה לפי שחלקו במקומותיהם החכמים בארצות על פי חכמיהם הבקיאי בחקרו ויתירות וכמדומה לי אפילו במקרא ובמכורות כמחלוקת בן אשר ובן נפתלי וכן בין מערבאי ומדיחאי וכו' עיין סימן ע' ובסוף כתב ומכל מקום מכל מה שכתב בגמרא דרך עיקר דין בקריות קרית בטובת בסכת וכן אין לו דרשין מוניה עיין עליו מדלא בתיב בלא ז"ל כמו מאן בלעם שעליו דין עיקר חירושה שמשמשת והולכת בזה ודאי מתקנין וכלל מקום ומקום אפי' בחברות ויתירות מתקנין המיעוט על פי הרוכ דמקרא מלא דבר הכתוב אחרי רבים להטות ושינוי במכתב סופרים אמר רבי לוי שלשה פפרים נמצאו בעזרה ספר מעון ספר זעטוטי ספר היא באחד מצאו כתוב מעון אלהי קדם וכב' מעונה קיימו שנים ובטלו אחד באחד מצאו כתוב וישלח את זעטוטי בני ישראל ובשנים וישלח את נערי קיימו שנים ובטלו אחד באחד מצאו כתוב אחד עשר היא ובשנים אחד עשר הוא קיימו שנים ובטלו אחד עד כאן לשונו ואעפ"י שהמגיה הפחידני באומר כי א מהחכמים תיקן הספר כאשר בתחלה ולא יבא משותפו עד שנעשה קניא והור לא חששתי לדבריו ואמרתי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא אמי עושה אלא כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל ולא תעשה ותרתינו כשתי תורות בש שאלו בין אומה זו שאומרי שאלו החלפנו בתורה והוספנו וזרענו והגהנו בה מה שרצונו ומה גס עתה אם יראו ספרי תורתנו חלוקים זה על זה ועל כן הלכתי אמי בעצמי לבית המגיה ומצאתי שלש ספרים מוגהים ותקיתי אותם החורגות עטרת התורה כאשר בתחלה וביתר הספרים וגזרתי עליו ששוב לא יגיה ספרים על פי מדרש לא על פי רוב הספרים ועליו יתברך בטחתי כי הוא יודע תעלמות לב

שאלה קב

שאלת ממני אודיעך דעתי בראובן שלקח בית המטבע מאת המלך ונכתב על שמו ואחר כך בא שמעון ונשתתף עמו בשטר עירי ישראל בשלש כרויח וכן חס ושלוס בהפסד ולא נתנו בכיס משלהם כלום לא נשאו ונתנו בממון המלך וממון של בני אדם הנוטאים ונותנים בבית המטבע וראובן הוציא מקצת הוצאות קודם שנשתתף עמו שמעון ומקצת אחר ששתתף מדעת שמעון ומקצת בלא ידיעת שמעון לבסוף היה הפסד ושמעון טוען שיטבע ראובן על ההוצאות וכיון שזרף שבועה שלא תועיל שבועתו להוציא ממנו שאין השותף מן הנשבעים ונטולין עוד טען עליו שמעון שהרי במש ומתן אחר ואותו המש ומתן הוא נמשך ונתן לה בבית המטבע וכיום לשותפות וראובן טוען שזה אינו נתן לה כצאר אצרכ שהם לא היו שותפין וזלת בבית המטבע וכל א' יש לו עקבי לבדו גס בזה טען שמעון שכוין שהא חייב שבועה לא תועיל שבועתו להוציא ממנו ואחד מבעלי ההוצאה רצה לדמות דין זה למה שכתב הרמב"ם ז"ל

מנחת

וי"ך, מצוה תרי"ג, לכתוב כל אחד ספר תורה לעצמו

חינוך

תלה

דיש קצת מסורת דנכתב באל"ף לבסוף. וכן ראיתי בס"ת ישנים והיום כותבין בה"א בסוף דברים כאלו אין משתנה פירוש המלה עי"ז **בכהאי גוונא אין קפידא בחסרות ויתרות.**

והנה חלק הראשון ודאי לא נשכח כלל ובפרט דאנן פסקינן יש אם למסורת אם כן נ"מ לדיני התורה וח"ו בודאי לא

נשכח אפילו כחוט השערה מהדין ובפרט דנוגע למצות עשה של כתיבת ס"ת וח"ו שיתבטל מצות עשה ע"י שכחה אך אותם חסרות ויתרות שלא נשתנה פירוש המלה כלל בין חסר או יתיר אינו מזיק כלל וזה שכחו ע"כ לא הי' יודעים אם וא"ו דגחון מהאי גיסא וכו' וזה דלא נשתנה כלל אינו מזיק למצוה זו ויוצאים בכתיבה זו המצוה בשלימות ומכש"כ לפי מה דפסקינן יש אם למסורת אם כן נדרש הרבה דינים מהכתיבה ע"ש דב"ה ורבנן סוברים כן וכן הלכה (וכולוהו) דסברי יש אם למקרא אוקמי' בשיטה דלית הלכתא כוותי' כידוע) אם כן ע"י כתיבתו מלא חסר או להיפך מהפך תורת אלקים חיים בודאי אינו ס"ת כלל אך דברים שאין משתנה פירוש המלה פשיטא לי דאין מעכב כלל ואם כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה כידוע מכל מקום כיון דאינו משתנה פירוש התיבה ובקריאה אינו ניכר אם מלא או חסר ל"ל בה כנ"ל דאין סברא כלל דמצוה הנהוגה ישתכח ח"ו שלא יוכלו ישראל לקיים מצות עשה מן התורה בכמה דורות וח"ו והעיקר כמ"ש. ועיין בח"צ שהרעיש על הצ"צ במעשה דמגרשיהם מ"ם תחת הנו"ן שם ניכר במבטא ובאינו ניכר מכשיר שם גבי ייעדנה בחד יו"ד אך אין למדין מקריאה למצות עשה של כתיבה אך הדברים שכתבתי נלע"ד ברורים.

ועיין באו"ח סי' קמ"ג דבחסרות ויתרות אין מוציאין וכו' היינו בכהאי גוונא ע"י במג"א דאין אנו בקיאים וקצ"ע דרמ"א מביא טעם אחר והל"ל טעם זה דאפשר ספר הזה כשר ואין כאן מקומו בענין קריאה כי כאן קיימין במצות עשה מהתורה. גם צע"ק דלפ"ז אם אירע חסרות ויתרות בארבע פרשיות שנכתבין בתפילין דודאי בקיאים אנחנו כמ"ש לעיל היה לנו להוציא ס"ת אחר אך לפי טעם רמ"א אין צריך דלמא יש בספר השני במקום אחר איזה חסר או יתיר עוד אני חוזר לצווח לדברי בעל שאג"א ג"כ מצות תפילין מרופה בדינו דהנה דעת הר"מ בפ"ב מה' אלו דברשה והיה כי יביאן כתיב ולטוטפת חסר ו' תנינא היינו אחר הפ"א ובפ' שמע לטטפת חסר שני ואוי"ן ובפ' שלישית לטוטפת חסר ו' תנינא ור"ת והרא"ש חולקין בטוטפת השלישי וסוברים שגם זה חסר שני ואוי"ן מובא דיעות אלו בטור או"ח סי' ל"ו אם כן נשכח הדבר כיון דחולקים קשה תדא דאנן נהוגין כהר"מ ולדעת ר"ת פסולים והאיך לא נחוש לדעת ר"ת וגם כיון דחזינן דזה נשכח אפשר

או יתר אפילו אות אינו יוצא די המצוה כי אינו ס"ת כלל ע"י במנחות אפשר ס"ת (פסול) חסר אות וכתוב לקוח את ספר התורה ועיין בר"מ כאן ה' י"א שכתב אם כתב החסר וכו' ועוד נחשב שם דברים הפוסלים כתב דאין לה דין ס"ת רק כמו חומש שמלמדין התינוקות וכ"כ הר"ן בפ"ב דמגילה דאם חסר אות לא קיים מצות כתיבת ס"ת ע"ש. ולפי זה מצוה זו רופפת

בידינו דמבואר בקדושין דף ל' בעי ר"י וא"ו דגחון וכו' אינהו הוי בקיאים בחסרות ויתרות אנן לא בקיאים אם כן כיון דאין אנו בקיאים אם כן אפשר כתבין מלא חסר או איפכא ואין מקיימין המצוה כלל וכבר העיר בזה בס' שאג"א בס"י ל"ו לפטור ממצוה זו בזה"ז מטעם דאין אנו בקיאים בחסרות ויתרות. והנה ע"כ בתפילין בארבע הפרשיות בקיאים אנו דאל"ה מצות תפילין רופפת ע"כ כיון דהוא מצוה תמידית והם רק ד' פרשיות לא שכחו וככל התורה אין אנו בקיאים. ומכל מקום קשה כיון דזה ג"כ מ"ע והאיך לא נתנו לבס' שלא לשכוח ולמה נשכח בימי האמוראים כי בימי התנאים לא נשכח כמבואר בסנהדרין דף ד' גבי יש אם למקרא ויש אם למסורת ע"ש ודרשו הרבה דרשות וע"ש בתו"ס והאיך נשכח בימי האמוראים. ונלע"ד בירורן של דברים דיש שני מיני חסרות ויתרות אחד דע"י החסר או יתיר נשתנה פירוש התיבה או יוכל להשתנות כהנהו דמבואר בסנהדרין דרך משל כתיב בסכת חסר וע"י זה דרשינן דסוכה שתחת הבית פסול או שתיים כהלכתן דסכת חסר משמע אחד ע"ש אם כן בכתב מלא משתנה הדין דסוכה ולא משמע להיפך או כדומה קרנות מלא או חסר משתנה הדין כי מלא הוא שנים וחסר הוא אחת

ע"ש בפלוגתא דשמאי והלל וכן נפשות מלא או חסר ע"י בסוגיא דלמדין דינים ממלא או חסר והרבה בש"ס ע"ש לא מבעיא למאן דסובר יש אם למסורת אם כן במלא חסר או להיפך מהפך דברי אלהים חיים כי נשמע הרבה דינים היפוך הדין האמת אלא אפילו למאן דסובר יש אם למקרא ואין הדין משתנה על כל פנים כיון דנמסר לנו דיהיה נכתב כך היפוך המקרא כגון סכת חסר אף על פי דנקרא מלא והדין הוא לפי הקריאה על כל פנים המסורת היה דפירוש התיבה יהיה כך או קרנות קרן אחד או נפשות חסר דיהיה מאדם אחד ע"ש בסוגיא אם כן משתנה פירוש התיבה ע"י חסר או יתר בודאי הס"ת פסול ואין לה דין ס"ת כי הוא תיבה אחרת כפי שנמסר לנו ומכש"כ למאן דסובר אם למסורת ובודאי כה"ג אינו יוצא ג"כ מ"ע זו. אך יש חסירות ויתרות דאינו משתנה פירוש התיבה ע"י זה כגון אהרן כפרשת תצוה במסורת קטנה יש מסורת דנכתב מלא בוא"ו. וכן ראיתי בס"ת ישנים אך הרבה בעלי מסורת חולקין על זה וכן נהוגין האידינא עיין באחרונים וכן פצוע דכה

ודע בני, שאף על פי שעיקר החיוב דאורייתא אינו רק בספר התורה, אין ספק שגם בשאר הספרים שנתחברו על פירוש התורה, יש לכל אחד לעשות מהם כפי היכולת מן הטעמים שאמרנו, ואף על פי שהניחו לו אבותיו מהן רבים. וזהו דרך כל אנשי מעלה יראי אלקים אשר היו לפנינו לקבוע מדרש בביתם לסופרים לכתוב ספרים רבים, כברכת השם אשר נתן להם.

מדיני המצוה. מה שאמרו זכרונם לברכה (מנחות שם. ועי' רמב"ם ה' ספר תורה פ"ו הל' ד-ט) כיצד כותבין ספר תורה, כתיבה מתוקנת וטובה ונאה, ויניח בין כל תיבה ותיבה כמלוא אות קטנה, ובין כל שיטה ושיטה כמלוא שיטה. ואורך כל שיטה שלושים אותיות, כדי לכתוב למשפחותיהם למשפחותיהם למשפחותיהם שלוש פעמים וזהו רוחב כל דף ודף. ולא תהא שיטה קצרה מזה כדי שלא יהא הדף כאיגרת, ולא ארוכה יתר על זה, כדי שלא יהו עיניו משוטטות בכתב, נודמנה לו תיבה בת חמש אותיות לא יכתוב שנים בתוך הדף ושלוש חוץ לדף, אלא כותב שלוש בתוך הדף ושנים חוץ לדף. לא נשאר מן הדף כדי לכתוב שלוש אותיות מניח המקום פנוי ומתחיל מתחילת השיטה. נודמנה לו תיבה בת שתי אותיות לא יזקנה בין הדפין, אלא יחזור לתחילת השיטה. נודמנה לו בסוף השיטה תיבה בת עשר אותיות, או פחות או יותר ולא נשאר מן השיטה כדי לכתוב את כולה בתוך הדף, אם יכול לכתוב חציה בתוך הדף כותב, ואם לאו מניח המקום פנוי ומתחיל מתחילת השיטה.

וַיִּקְרָא: "וּבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל-עִיר וְעִיר מְקוֹם
אֲשֶׁר דִּבֶּר-הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מִגִּיעַ שְׂמֵחָה וְשִׂשׂוֹן לַיהוּדִים
מִשְׁתָּה וַיּוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתִּיהָדִים
כִּי-נָפַל פַּחַד-הַיְהוּדִים עָלֵיהֶם:

מגילת סתרים ז

מרדכי היה שמחת השם ומשוש האברים
בהילול ושבח להקב"ה, ולהמון העם
היה משתה ויו"ט, ולכך מחלק בתיבת
'ליהודים' בין שמחה וששון למשתה
ויו"ט.

*

ובמסכת מגילה (טז): אמרו חז"ל
ליהודים היתה אורה ושמחה
וששון ויקר, 'אורה' זו תורה כו' ו'שמחה'
זו יו"ט ו'ששון' זו מילה ו'ויקר' זו
תפילין. והוא תמוה דאטו לא היו נימולים
קודם הנס. וכן קשה על כולם כ"ס. ועוד
כיון שחשב תורה הרי כל המצות בכלל.
לבן נראה בכוונתם, דהנה בסנהדרין
דף כ"ד (ע"א) אמרו 'במחשכים
הושיבני' (איכה ג, ו), זה תלמודה של
בבל, ופירש רש"י (ד"ה במחשכים) שלמודם
היו מסופק בידם. לזה אמר שבשעת
הנס היה תוקף השפעת השי"ת וניתן
להם השגה גדולה, והתורה היה אורה
שהוא היפך החשך. ואמר ושמחה זו
יו"ט, כי בתוקף הגלות נאמר (איכה א,

נקראים מוכתרים במצות. והנה מרדכי
נחשב בש"ס (מגילה יד. רש"י ד"ה נבואה)
ממ"ח נביאים, וגם מהסנהדרין היה שם
כמו שנאמר (לקמן י, ג) 'ורצוי לרוב
אחיו', ואין השכינה שורה מתוך עצבות
(שבת ל:), ונסתמו ממנו מעינות החכמה
בשעת צרה והגזירה. וכאשר נשלח ישועה
מהקב"ה חזרה ההשפעה נביאות למקומה
ונפתחו מעינות החכמה, ובעוד שלא
היה השכינה שורה היה חשכת השכל,
וכאשר נפתחו האירו מעינות השכל. ועל
זה נאמר 'ליהודים' [היינו לאותן שהיו
מוכתרים בנימוסן שהם נקראין יהודים,
כמו שכתבתי לעיל]. 'היתה אורה ושמחה'
אור השכל והנבואה ושמחת הלב, 'ששון'
הוא משוש האברים, 'ויקר', הוא שכולם
היו מתכבדים את היהודים, והמצות היו
ליקר ואפילו בעיני האומות, דכשהשכינה
שורה נאמר (דברים כח, י) 'וראו כל עמי
הארץ כי שם ה' נקרא וגו'. ולפי זה
אתי שפיר 'מקום אשר דבר המלך ודתו
מגיע שמחה וששון ליהודים' וכו', כלומר
לאותן שהיו מוכתרים בנימוסם כמו

כח. ואמרו בגמרא (מגילה טז): שאחרי שמרדכי נעשה משנה למלך פרשו ממנו מקצת סנהדרין
שנאמר (אסתר י, ג) 'ורצוי לרוב אחיו', ולא לכל אחיו. כ"ס. ועיין ברש"י שם בד"ה אורה, כתב
'שגור עליהן המן שלא יעסקו בתורה', ובד"ה זו מילה כתב 'ועל כל אלה גזר'.

ט א ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה
 עשר יום כו אשר הגיע דבר המלך
 ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים
 לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים
 המה בשנאיהם: ב נקהלו היהודים בעריהם בכל
 מדינות המלך אחשוורוש לשלח יד במבקשי רעתם

מגילת סתרים

ישראל בימי המן נהפכו התפילין להיות
 ליקר ולתפארת.

ט (א) ובשנים עשר חדש וכו' אשר
 דבר המלך ודתו להעשות. יש
 להעיר דכתיב 'להעשות' ולא כתיב מה.
 וגם כולו יתר הוא שהיה לו לכתוב
 בקיצור ובשנים עשר חודש יום אשר
 שברו וגו' ונהפוך הוא כו'. וגם קשה
 שהיה לו לכתוב ונתהפך. ונראה בכוונת
 הכתובים, שבא להגדיל הנס כי מהדרך
 כשבא לשון סתום מהמלך, ובא עליהם
 פירושים שונים הן עומדים וחוקרים,
 ולאשר שבכאן בא מהמלך הפקידה
 סתום וחתום רק 'להיות עתידים' והמן
 פירש שהוא כדי להשמיד ולהרוג היהודים,
 ומרדכי פירש בהיפך, וכמו שכתבתי
 לעיל (ג, יג. ה, יא), והיו ראוי שיהיו הדבר
 בספק אצלם ושלא יניחו לבצע מחשבתם,
 אך מה' היו שהיה שמעו של מרדכי
 הולך וגדל, והאמינו כולם בפירושו של
 מרדכי, ולכך לא עמד איש בפניהם בעת
 שנקהלו לשלוח יד במבקשי רעתם.
 (ב) נקהלו היהודים וגו' לשלוח יד.
 יש להתעורר כי זה שפת
 יתר, שהיה לו לומר נקהלו היהודים

ז) 'שחקו על משבתיה' ופירש רש"י
 (שם) שבימות חגה ושבתה, ובעת שהאומות
 שוחקין נאמר (שם פסוק ח) 'גם היא
 נאנחה', וכמו שכתבתי בפירושי לאיכה
 (פלגי מים, א, ח) ע"ש, משא"כ אחר הנס
 נאמר ושמחה זו יו"ט. וששון זו מילה,
 כי בעירובין דף י"ט (ע"א) אמרו שאברהם
 יושב על פתחו של גהינם ומעלה
 ישראל מגיהנם מלבד מי שבא על
 הנכריות דנמשך ערלתו ולא מבשקר
 ליה, וכשנהגו מסעודתו של אחשוורוש
 העמיד להם זונות (אסת"ר ז, יג) ונכשלו
 בעון זה ונעשו כאילו אינם נמולים,
 ובצרת המן ששבו לא-ל בכל לבם
 נתכפר להם עון זה וחזרו להיות נמולים,
 ולכך אמר וששון זו מילה. ויקר זו
 תפילין, כי בתפילין נאמר (דברים כח, י)
 זראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא
 עליך ויראו ממך, דכשישראל עושין
 רצונו של מקום המצות הן לכבוד
 ולתפארת בין האומות, אבל ח"ו כשאין
 עושין רצונו של מקום המצות הן בזוין,
 כמו שפרשתי בפירושי לאיכה (שם)
 בקרא ד'כל מכבדיה הזילוה' (א, ח),
 ולכך אמר שאחר התשובה שעשו